

КУЛТУРА ПРИСТУПАЧНОСТИ - Рецензија

Особе са инвалидитетом чине једну веома хетерогену групу људи различитих не само по полу, годинама и економском положају, већ и по облику и степену инвалидитета, али ни мало различитих у свом праву на законску заштиту, праву на живот без дискриминације, праву да слободно учествују у културном животу и уживају у уметности. То што разговор о положају особа са инвалидитетом најчешће почињемо овим подсећањем, говори да још увек нисмо инклузивно друштво. Тек када не буде било потребе да наглашавамо своју истост или различитост, моћи ћемо да кажемо да смо друштво које се заснива на једнакости и општој равноправности.

Публикација пред нама значајан је корак ка постизању тог циља.

Аргументовано и стручно, она даје преглед стања и чињеница о томе колико су музеји, галерије, и програми који се реализују у њима, приступачни особама са инвалидитетом. При том приступачност не мери само кроз физичку приступачност (постојање рампи, рукохвата, лифтова и сл.), већ и кроз прилагођеност програма, кроз посвећеност отклањању препрека у комуникацији и спремност запослених у установама културе да се стратешки определе за активности које су услов да се особе са инвалидитетом осећају добродошло и као равноправни чланови културне заједнице.

Аутентични коментари запослених у установама културе, ставови представника удружења особа са инвалидитетом, искуства представника школа за образовање и васпитање деце са оштећењем слуха и сметњама у развоју, који су наведени, показују различите перспективе и погледе на приступачност, али и ослобађају емотивне хладноће тако честе у квантитативним истраживањима, па је читање публикације не само информативно већ и мотивишуће.

Методолошки прецизно ауторке су дефинисале димензије инвалидности, изнеле актуелне податке о учесталости и терминолошки одредиле појмове приступачности и инклузије. Сагледале су историјски контекст и регулаторни оквир на међународном и националном нивоу, дале преглед конкурса на које се могу јавити музеји и галерије како би добили средства за унапређење приступачности, изнеле примере добре праксе у Србији и свету и спровеле истраживање у 97 установа културе.

Резултати истраживања показују недовољно познавање значења приступачности и начела диверзитета, инклузије и равноправности за особе са инвалидитетом у сектору културе. Из добијених резултата јасно се види неопходност едукације и подизања свести јер готово половина установа не испуњава обележја приступачности по питању стратешких циљева, вредности и усвојених пракси; нешто више од половине по питању програмске приступачности; више од 57% има потпуно одсуство физичке приступачности; а три четвртине музејских установа нема комуникациону приступачност односно могућност пружања информација особама са инвалидитетом. Њих 60% није организовало ни један програм за особе са инвалидитетом у последње три године. Показало се да је за

представнике музејских установа приступачност готово искључиво физичка, а највећи проблем недостатак средстава за архитектонско и урбанистичко прилагођавање објеката; да поштовање права на културу особа са инвалидитетом много зависи од њиховог ентузијазма и обучености. Ипак, чак и уз вероватноћу да су давали друштвено прихватљиве одговоре, охрабрује њихова отвореност за сарадњу и веће учешће особа са инвалидитетом у културном животу било да учествују као публика, као запослени или као ствараоци.

Публикација не нуди само информације о томе колико су музеји и галерије приступачни већ за сваки од идентификованих проблема, даје предлоге и препоруке за мере јавне политике којима би се стање поправило, унапредила приступачност и подстакла већа културна партиципација особа са инвалидитетом.

Иако се често неопходност приступачности образлаже тиме да ћемо „скоро сви у неком тренутку свог живота привремено или трајно доживети инвалидитет“, приступачност није лично ни индивидуално питање. Друштво иде добрим правцем када старији човек сади дрво у чијој сенци зна да неће уживати. Добри поступци извиру из добрих људи, а друштво које чине такви људи обезбеђује услове за равноправно учешће свих у свему ономе што људски живот чини квалитетним, смисленим и достојним живљења. Зато је ова публикација неопходно штиво за све који желе да овај свет учине „бољим местом“, а за оне који имају моћ и одговорност да то учине неопходна основа за доношење одлука у том смислу. Јер како су ауторке доказале својим истраживачким радом - приступачност је добра за све.....

У Београду, 13.5.2022.

Проф. др Љиљана Манић
Висока школа социјалног рада
Теразије 34